

УДК 677.055

РОЗРОБКА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ШВЕЙНИХ МАШИН ДЛЯ ВИКОНАННЯ СТІБКІВ 301 ТИПУ

Студ. М.М. Руденко, гр. МГЗМ-17(л)

Науковий керівник доц. В.М. Дворжак

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета полягає в розробці математичних моделей механізмів швейних машин для виконання стібків 301 типу. Завдання полягає в оптимізації метричних параметрів механізму зубчатої рейки швейної машини на основі кінематичних та кінетостатичних досліджень механізму.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступає процес утворення стібка, а предметом дослідження виступає механізм зубчатої рейки швейної машини.

Методи та засоби дослідження. Теоретичною основою при вирішенні науково-технічної проблеми є праці провідних учених в галузях легкої промисловості, теорії механізмів і машин, математичного моделювання. У теоретичних дослідженнях використано методи дослідження плоских механізмів машин.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. На основі кінематичних та кінетостатичних досліджень механізму удосконалена конструкція механізму зубчатої рейки швейної машини.

Результати дослідження. Механізм зубчатої рейки швейної машини включає в себе дві ведучі ланки першого класу першого виду та чотири приєднані до них групи другого класу другого порядку першого виду за класифікацією Ассур [1]. На рисунку 1 представлена схема механізму зубчатої рейки швейної машини, отримана за математичними моделями в САПР Mathcad.

Для розрахунку механізму використовується векторний метод перетворення координат [2], який дозволяє явно виразити функції кутів повороту рухомих ланок та функції положення характерних точок механізму через узагальнену координату ϕ_1 . Дослідження проводяться за такою послідовністю: складання математичних моделей, що описують функції положення та передаточні функції рухомих ланок та характерних точок механізму; складання виразу для визначення

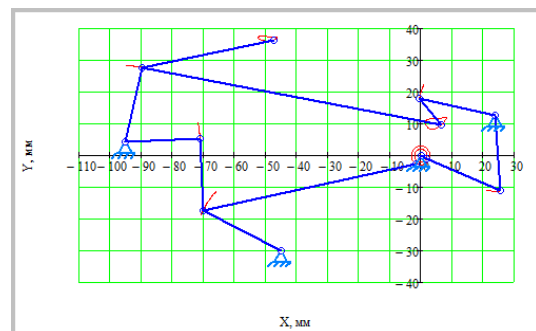

Рисунок 1 – Схема механізму зубчатої рейки швейної машини в Mathcad

приведеного моменту інерції механізму J_{Σ} та його похідної по куту повороту ведучого кривошипа J'_{Σ} ; складання виразу для визначення узагальненої сили механізму Q_1 ; складання диференціального рівняння руху механізму з початковими умовами та чисельним розв'язком задачі Коші методом Рунге-Кутти; представлення результатів дослідження у вигляді схемотехнічного моделювання та візуалізації кінематичної схеми механізму в Mathcad, графіків закону руху ведучого кривошипа $\phi_1(t)$, його кутової швидкості $\omega_1(t)$ та кутового прискорення $\varepsilon_1(t)$.

Радіус-вектори P_i характерних точок механізму (кінематичних пар та центрів мас ланок) складаються за методом векторного перетворення координат [2]:

$$P_i(\alpha_Z, r_1, r_2) := P_j(\alpha_Z) + T_Z(\alpha_Z) \cdot \text{Ort}(r_1) \cdot r_2, \quad (1)$$

де α_Z – кут повороту рухомої ланки; r_1 – вектор, що повертається; r_2 – довжина вектора r_1 після його повороту на кут α_Z ; P_j – координати точки початку рухомої системи координат.

Оскільки в механізмі зубчатої рейки дві ведучі ланки здійснюють солідарний рух разом з валом, то для дослідження можна прийняти одну узагальнену координату механізму, наприклад, кут повороту ϕ_1 ведучої ланки функціональної групи горизонтального переміщення зубчатої рейки. Диференціальне рівняння руху механізму з одним ступенем вільності записується у формі [3]:

$$J_\Sigma \cdot \ddot{\phi}_1 + \frac{1}{2} \cdot J'_\Sigma \cdot \dot{\phi}_1^2 = Q_1, \quad (2)$$

де J_Σ – приведений момент інерції механізму; $\dot{\phi}_1$ та $\ddot{\phi}_1$ – кутові швидкість та прискорення ланки приведення; Q_1 – узагальнена сила механізму.

Приведений момент інерції механізму J_Σ визначається за виразом [3]:

$$J_\Sigma = \sum_{i=1}^n [J_{S_i} \cdot (\phi'_i)^2 + m_i \cdot (S'_i)^2]; \quad (3)$$

де J_{S_i} – моменти інерції ланок відносно осей, які походять через точки центрів мас ланок перпендикулярно до площини їхнього руху; m_i – маси ланок; $|\phi'_i|$ та $|S'_i|$ модулі векторів перших передаточних функцій, які визначаються як похідні від функцій кутів положення ланок ϕ_i та функцій радіус-векторів точок центрів мас ланок S_i по куту ϕ_1 ; (штрих у верхньому індексі означає диференціювання по куту ϕ_1 , крапка над іменем функції – диференціювання по часу t).

Узагальнена сила механізму Q_1 визначається за виразом [3]:

$$Q_1 = \sum_{j=1}^f (F_j \cdot P'_j) + \sum_{k=1}^m (M_k \cdot \phi'_k); \quad (4)$$

де F_j – вектори сил; P'_j – вектори перших передаточних функцій радіус-векторів точок прикладання сил; M_k – вектори моментів; ϕ'_k – вектори перших передаточних функцій кутів повороту ланок механізму.

Висновки. Розроблено математичні моделі для забезпечення автоматизованого проектування механізму зубчатої рейки швейної машини, яке дозволяє удосконалити конструкцію механізму.

Ключові слова: швейна машина, механізм зубчатої рейки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артоболевский И. И. Теория механизмов и машин / И. И. Артоболевский – М. : Наука. Гл. ред. физ.-мат. лит., 1988. – 640 с.
2. Орловський Б. В. Метричний синтез оберненого кулісного механізму ниткопритягувача швейної машини. Повідомлення 1 [електронний ресурс] / Б. В. Орловський, В. М. Дворжак, Є. С. Радченко // Технології та дизайн. – 2011. – № 1. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/td/2011_1/2011-1.html
3. Sherban V. Yu. Software components of the system for the kinematic and dynamic analysis of machines for sewing, textile and shoe industries / V. Yu. Sherban // Мехатронні системи: інновації та інжиніринг : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 15 червня 2017 р. – Київ : КНУТД, 2017. – С. 28-29.